

agrupació excursionista talaia

FEDERATS A:

federación catalana de montaña
federación catalana de esquí
comité de exploraciones subterráneas de cataluña
asociación española de camping y caravana

CARRER COMERÇ, 4 - TELEFON 893 12 57 - VILANOVA I LA GELTRU

C I R C U L A R P E R A L S S O C I S
O C T U B R E 1 9 7 5

TOPONIMIA COMARCAL

ELS COCONS

Segons el "Diccionari Pallas", un **cocó** o **cadolla** és un petit dipòsit fet a la vinya per aplegar-hi una petita quantitat d'aigua com de dues galledes. Aquesta és una definició molt general.

Per altra part sabem que la paraula **cocó** és sinònima de **cadolla**, **codolla**, **bassiol**, **clot** o **depresió** (S. Pey, "Diccionari de sinònims"). No és, pel que sembla, un mot desconegut.

La "Gran Enciclopèdia Catalana" aporta també el seu raonament:

Cadolla, clot natural en una penya, llosa, etc., on la pluja, l'aigua del mar, d'un riu, etc., formen un petit bassal; **cocó**.

L'accepció que més escau a la nostra comarca és la que esmenta el "Diccionari de l'excursionista":

Cocó, clot natural que hi ha en el camí o en la terra, en la roca, que s'omple d'aigua quan plou.

Però, l'any 1899, Balari i Jovany, en els seus "Orígenes Històrics de Catalunya", ja ens deia cosa semblant:

Cocó, és un clot natural en roques de superfície plana, al qual van les aigües de pluja. Per nosaltres és la definició més exacta dels cocons de la nostra rodalia.

Que nosaltres pronunciem “cucó”? No és més que una forma dialectal totalment acceptada en el parlar de la Catalunya oriental.

El citat Balari i Jovany agregava que l'any 1016 es té notícia (en terres penedesenques) de “ipsa guardia de **ipsis coconibus**” (dels cocons) (1) i que el mot era sinònim de les paraules llatines “caldaria”, “olla” i “cacabus”, afegint que en llatí, de la caçola en deien “**coculum**” i en baix llatí en van dir “**cocon**”. Com que un clot natural és semblant a una caçola, és per això que en vam dir “**cocó**”, de la mateixa manera que diem “coll” al pas entre dues muntanyes per la seva semblança amb el coll d'un animal. Ambdues paraules, tant “**cocó**” com “coll” són metàfores, o sigui, que expressen una idea amb un signe d'un altre amb la que té certa analogia o similitud.

A més de les cocones o cucones ja conegudes (Sabina, Sostrella, de Vallgrassa, pla de les Coconetes, d'en Matalí, d'en Senso, etc.), a les comarques penedesenques (Alt i Baix Penedès i Garraf), coneixem les següents:

A.— **Cucona d'Espluvelles** (2)

B.— **El puig del Cocó** (o **Cucó**, d'ambdues formes escrit), entre Can Grau i Aliona (Olivella), els anys 1622, 1681 i 1827.(3).

C.— **Els Cocons** (L'Arboçar, Avinyonet), tocant el terme d'Olivella, l'any 1500 (“tera vocata Cocons... terminatur in termino de Olivella”). (4).

D.— “**ipsis cocombus**” prop el Vendrell, l'any 1013, escrit “**ipsis coconibus**” l'esmentat any 1016 i “**ipso Cocon**” el 1046. (5).

E.— **Fondo del Cucó d'en Bou**, vora Cal Domingo, vessant oriental de la serra de l'Aliga, tributari de la riera de Vilafranca (6), és terme de Canyelles.

F.— **Cucó de la Vall**, elevació de terreny sobre Can Castellví (Olèrdola).

G.— **Els Cucons**, masia entre la carretera de Vilanova a Ribes i la de Vilanova a Sitges, n.º 16 del terme de Ribes (7).

VICENÇ CARBONELL i VIRELLA

NOTES

1.— Rius, “Cartulario de S. Cugat del Vallès”, II, pàg. 112, doc. n.º 464.

2.— Freixas, “Flora de Sitges”, pàg. 17. També escrit Pruvellas i Pruelles.

3.— 1622: Pergamí de Can Suriol n.º 6; 1681: Capbreu d'Olivella, folis n.º 8 i n.º 34 v.; 1827: Documents de Can Suriol, “Diferents papers”, f. 21.

4.— Pergamí de Can Suriol n.º 10.

5.— 1013: Rius, ibídem, II, pàg. 115, doc. n.º 466; 1016: esmentat abans; 1046: Rius, ibídem, II pàg. 153, doc n.º 586.

6.— Circular de la Talaia, desembre 1971.

7.— “Castell de Ribes”, 1922.

Un paratge oblidat: El cingle de l'agulla i les Coves de Pereres

En la passada primavera, concretament per la Pasqua de Resurrecció, un grup d'associats, Josep Alegret, Manuel Pàmies i Joan Virella, efectuaren una excursió cap a un sector de l'Alt Penedès situat entre els termes de Font-rubí i Mediona, d'on tenien notícies de l'existència d'una singular agulla roquera que ja havia estat descrita en publicacions excursionistes del primer terç de l'actual segle.

El paratge havia restat abandonat durant una llarga tongada d'anys, i el bosc i garriga l'havien envaït fent quasi impracticable el seu accés, tant que fins i tot els caçadors locals no saberen donar informes sobre la seva situació.

Desafiant les esgarrinxoses maleses que s'interposaven a l'avanç, els nostres consocis aconseguiren abastar el peu d'una alta i ampla cinglera on era situada l'esmentada agulla. A cop de vista es feren càrrec de l'extraordinària similitud d'aquest paratge amb el de les Roques d'en Seguer, en el llogaret de Vilademàger, en terme de la Llacuna, on ja s'havia fet un breu estudi geològic i arqueològic d'aquella zona. Igualment es tractava d'una falla geològica de llavis oberts, amb múltiples fractures i eslleivissaments de roques que podien ocasionar des de complicades cavitats tectòniques a minsos abrics on haurien pogut refugiar-se o habitar-hi en èpoques prehistòriques els primitius penedesencs. Una breu exploració palesà aquesta possibilitat i altres visites efectuades posteriorment confirmaren plenament aquesta sospita, descobrint del qual reivindiquem la primícia per a la nostra entitat.

En les exploracions posteriors hi han participat activament els vilanovins Xavier Conesa i Evarist Gonsalvez i el vilafranquí Josep M.ª Rovira, i s'han explorat una extensa xarxa de cavitats que han estat batejades globalment amb el nom de Coves de Pereres. Solament els materials recollits superficialment ja fan del lloc un jaciment arqueològic de primer ordre, amb una extensa cronologia que abraça des del neolític als nostres dies, en què encara servien de refugi a pastors, llenyataires i carboners, a jutjar per la ceràmica i monedes recollides. L'anàlisi de les troballes efectuades fins a la data ha estat feta per en Xavier Virella.

Sembla estrany que un lloc força interessant, ja conegut anys enrera, hagués caigut en l'oblit. Creiem que ho hem de carregar a la rutinària constant de la majoria d'excursionistes a seguir pels camins excessivament fressats, àdhuc en les sortides portades a cap dins la pròpia comarca i en les quals haurien de prevaler l'interès a conèixer noves rutes i contrades inèdites. A més de l'original Agulla hi ha el no menys interessant Pas de la Guineu, esquerra ascendent per l'interior de la qual pot pujar-se dalt del cingle, i els llocs que s'han batejat amb els noms de Roca del Gat, el Balcó, el Puntal, la Piràmide, l'Hexaedre, les Esquenues d'Ase i la Roca de l'Heura, entre altres, tot un conjunt situat en un aspre terreny format per un caos de blocs dispersos, solcats per escletxes i cavitats infinites.

El lloc ja era prometedor en si en trobar-se envoltat pels punts de Pereres, Coves del Bolet i la Casa Nova on ja s'havien fet importants troballes de materials arqueològics, especialment eines de sílex, i a Pereres àdhuc de l'època romana.

J. V. i B.

Noticiari

NOVA EDICIO DEL MAPA DE GARRAF

Editorial Alpina ha publicat en data recent una nova edició del mapa del massís del Garraf, sector meridional. En el present mapa s'han actualitzat algunes vies noves de comunicació com la carretera de la Plana Novella a la platja de Cova Fumada i les que porten des de Gavà i de Castelldefels fins al Fondo de la Vall de Joan, on s'ha marcat també el funest dipòsit d'escombries de Barcelona. També hi podem veure un nou camí-pista que va des del Pla de Querol al Coll Sostrell i fins Can Puigmoltó de Begues.

Una novetat força importat és l'actualització del catàleg espeleològic, substituint l'antiga numeració general per una altra subdividida en termes municipals. Aquesta nova catalogació, en la qual s'han variat també la situació errònia d'algunes cavitats, ha estat portada a terme pel conegut espeleòleg Joan Borràs.

En els nuclis urbans han estat afegits els nous eixamplis, els quals, degut amb la proximitat de Barcelona, experimenten un constant creixement. Valorem també en el mapa la correcció d'alguns topònims mal ortografiats i l'addició d'altres que no hi constaven. Malauradament hi veiem persistir l'error de ter arribar el terme d'Olèrdola fins al Puig de la Mola.

EL RIUET CONVERTIT EN CLAVAGUERA

En la circular corresponent al mes de gener d'enguany i amb motiu de la notícia de la contaminació dels pous d'abastiment d'aigua del poblat de Garraf, va'icinarèrem la immediata infecció del Riuet de la Falconera. Per aquelles dates els defensors del "dipòsit controlat" volien carregar els neulers als "pous negres" de Garraf.

Fa pocs mesos alguns visitants del Riuet ens notificaren que la contaminació ja era un fet i que la fauna i flora marítima que hi havia a la desemboadura havia desaparegut o era morta. L'aigua que sortia de la caverna exhalava un tuf pestilent. Avui dia ja no cal baixar al peu del penyassegat. La repugnant fortor és ben perceptible tot passant amb el tren per dins del túnel en direcció a Barcelona i també, segons ens diuen, se sent tot passant per la carretera en les immediacions del Pas de la Mala Dona. Podem agrair-ho a l'eficient "control" del dipòsit malaurat.

BIBLIOTECA

Per correu hem rebut altre llibre donatiu del pare Josep M.ª Armesto. Es tracta de CAMINS I CANALS DE MONTSERRAT, de R. Ribera i Mariné. Com els anteriors, ingressà a la Biblioteca i està a disposició de tots els socis.

L'excursionisme a principi de segle

(IV)

Excursión efectuada los días 31 - 10 - 1909 y 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - del 11 - 1909, hacia á Valencia.

Día 31.— Salida de Villanueva en tren hacia á las 9,50 n.

Día 1.— Llegada á las 8,30 m. visitando varias calles y plazas entre ellas la plaza de toros. Encontramos un chico que nos llevó para hospedarnos á la calle de la Culla n.º 8. y á comer la 1 m. á las 2,40 t. salimos hacia el cementerio con un camino que mas bien parecia un torrente, suerte que encontramos por un quinet una perrera en un trenvia; llegamos por fin y quedamos admirados. contemplando aquel inmenso campo de sepulturas adornadas por cierto muy artisticamente, á las 3,30 t. salimos y por tres aguiletes encontramos un puesto mas cómodo á las 4,45 t. visitamos la catedral una joya hermosísima de arte y un poco cansados fuimos á cenar despues fuimos á el Radical á visitar su centro y á dormir bastante cansados.

Día 2.— A las 8 m. nos levantamos y despues de visitar algunos jardines marchamos á pié hacia el muelle con un tiempo de perros pues está lloviendo á las 10,30 subimos a un trenvia y hacia la fabrica de tabacos que la visitamos toda, quedando admirados de la forma que hacen las "labores" salimos á las 12 m. y fuimos á comer, por la tarde fuimos otra vez á la catedral subiendo á la torre del Miguelete de 205 grados admirando el paisaje de Valencia y sus contornos al bajar subimos el trenvia y hacia las Torres de Cuarte y al Jardín Botánico y al Matadero y á las 7,15 n. al Teatro Apolo á ver "Truquí" i las Bribonas y á las 8 n. á cenar y á las 9 n. otra vez al Teatro Apolo á ver La patrona del Regimiento y Sangre Moza, y a dormir.

Día 3.— Al levantarnos vimos el sol por fin ¿ya era hora? A las 7,20 salimos para Sagunto en tren llegando á las 8,40 visitando sus famosas ruinas romanas, saliendo á las 11 m. de dichas ruinas que son magnificas como antigüedad hasta las 12,30 m. paseamos por Sagunto y en dicha hora subimos en el tren y otra vez hacia á Valencia lloviendo á la 1,15 t. comimos y despues lloviendo otra vez fuimos á pasear por Valencia hasta á las 7 t. que fuimos á cenar y á las 9 n. en el Teatro Principal que consta de seis pisos haber "El mercader de Venecia" y á la 1 n. á dormir bastante cansados á causa de la excursión de la mañana.

Día 4.— Nos levantamos á las 8 m. y despues de saludar al sol y tomar alguna cosita nos dirijimos hacia á la Exposición entramos en ella á las 10 m. pagando una ptas. á las 12'45 comimos en la misma y á las 2 t. hora que vuelven abrir visitamos todo lo que no habiamos podido visitar por la mañana á las 4,20 t. asistimos á la elevación del glovo "Amanda" tripulado por la S.ª Corominas y un distinguido aficionado, al Teatro Circo á las 6 t. cinematografo

gratis y á las 7,05 asistimos haber la "fuente luminosa" que fue lo que me gustó mas de toda la Exposición á las 7,15 salimos, después de haber estado todo el dia en ella llegando á las 7,50 á la calle de la Culla. 8. á cenar y despues á pasear un rato y á dormir 11,35.

Nota: Mientras estabamos comiendo vino un recadero de Vinaroz y nos dijo que las aguas habían hecho tantos destrozos en la linea férrea y que si queríamos marchar á la mañana siguiente (como hera nuestro deseo) teniamos que andar cuatro horas á pié para hacer trasbordo; al oir esto consultamos los quinsets y determinamos no marchar hasta el sabádo por la mañana toda vez que en la estación nos aseguraron que ya estaria todo arreglado.

Dia 5.— Nos levaitamos á las 7,30 m. y despues de tomar algo nos fuimos al mercado hacer algunas compras hasta á las 10,30 que fuimos al museo provincial y á las 12,45 m. á comer y despues fuimos al gran café España el mejor de Valencia muy bonito por cierto hasta las 3,15 t. que salimos otra vez á pasear hasta las 8 que fuimos á cenar y á las 9,45 al teatro Romea haber la "Rabalera" y á las 11,15 n. á dormir.

Dia 6.— Nos levantamos á las 5'45 m. bastante alegres porque teniamos de volver á Villanueva y despues de hacer algunas compras marchamos en el tren de las 7,20 m. durante el trayecto vimos las desgracias que hizo el agua especialmente eu Benicarló, Ulldecona y Vinaroz en este ultimo pueblo pasamos á la 1,55 que cruzamos en el tren que iba el amigo Pedro Soler y su esposa Hortensia Olivella á las 3,40 pasamos por el puente tendido sobre el Ebro. Tortosa llegando á Tarragona á las 6,35 n. á las 7'35 salimos por fin llegando á Villanueva á las 9,05 n. dando fin á la excursión con un resultado total. De salud y alegria no nos faltó cansados un poco pero no fué nada en comparación de lo que vimos, nos fastidiamos un poco porque llovió bastante, aguas no valen nada pero las mujeres muy hermosas son, hay muchos jardines y algunas calles muy bonitas. Gasté en dicha excursión la cantidad de 55,95 ptas.

Esta excursión la componiamos dos José Torres y Juan Camarós.

(Els articles només reflexen les opinions de llurs autors)

President: Josep Blanes - Circular: V. Carbonell - Secretària: Montserrat Bartí

**FINANCIAMOS TODA CLASE
DE VEHICULOS**

No solamente comprando se obtiene beneficio,
sino que después no le dejamos desamparado

Nuestros servicios garantizan su tranquilidad

- Asesoría Jurídica
- Organización de Empresas
- Departamento Gestoría
- Seguros

**OFICINA COLABORADORA: ASESORIA JURIDICA
Y CONTABLE**

JARDIN, 11 - TEL. 893 26 74

Secció Nàutica **TIPLAY**

Creuer Canàries, 34 - Telèfon 893 29 98 - Vilanova i la Geltrú

ESCOLA SKI
COMPRA VENDA D'EMBARCACIONS
DISTRIBUIDOR DUCATI

Secció Agrícola **TIPLAY**

Sant Josep, 10 - Telèfon 893 30 89 - Vilanova i la Geltrú

TALLER DE REPARACIO DE MOTOS
VENDA DE MAQUINARIA AGRICOLA
REPARACIO DE MAQUINARIA AGRICOLA

Esports **TIPLAY**

Material esportiu per:

TENIS - FUTBOL - HOCKEY - BASQUETBOL
ATLETISME - ALPINISME - ESQUI - GIMNASIA

TENIM TOT EL QUE NECESSITEU

VISITEU-NOS A: Rambla Vidal, 17 - Vilanova i la Geltrú

